

Algemene Beschouwingen bij de Voorjaarsnota 2018

Deze voorjaarsnota is, zoals het hoort, in de commissies uitgebreid besproken en verschillende vragen van verschillende fracties zijn in het adviseringsoverzicht en enkele memo's door het DB beantwoord. Daarvoor onze dank.

Ik feliciteer de fractie van 50plus omdat enkele opmerkingen van collega Van Orsouw er voor gezorgd hebben dat we een aangevulde en paginanummers gecorrigeerde versie hebben gekregen. Het spijt me dat het DB die kans heeft laten liggen om verschillende, en niet alleen door mijn fractie gemaakte, opmerkingen te verwerken in tekstcorrecties en verbeteringen.

Hoe dan ook, laat ik er geen misverstand over laten ontstaan: de VVD-fractie gaat, in grote lijnen, akkoord met het in de voorjaarsnota omschreven beleid.

Wij willen vandaag in deze vergadering echter nog wel enkele opmerkingen maken in de verwachting dat het DB deze opmerkingen herkent, overneemt en in de begroting laat terugkomen. Natuurlijk is die begroting ambtelijk al in een vergevorderd stadium, maar het DB zal er nog het een en ander aan kunnen bijsturen en redigeren.

Vóór ik overga naar het financiële beleid, óók in het meerjaren-perspectief, nog enkele opmerkingen over programmatische onderwerpen.

In de voorjaarsnota krijgt 'energieneutraliteit' vooral aandacht bij het programma 'Schoon water' en meer speciaal 'zuiveren' en daarnaast in het hoofdstuk over de maatschappelijke meerwaarde. In antwoord op de door ons gemaakte opmerking over het thema 'energieneutraliteit' heeft het DB geantwoord dat er in de komende voorjaarsnota een apart hoofdstuk of paragraaf 'Energie' zal worden toegevoegd.

Laat ik nog eens duidelijk voorop stellen dat de VVD-fractie voorstander is van het bereiken van 'energieneutraliteit' in ál onze processen! Naar ons idee zal dat vooral moeten worden bereikt door op de eerste plaats de processen zo min mogelijk afhankelijk te laten zijn van aangevoerde energie, op de tweede plaats dáár waar onze processen (of het water) energie produceren of kunnen produceren dát maximaal te benutten voor die delen die energie gebruiken.

Dán bereik je dus 'energieneutraliteit'!

Daar waar het proces méér of andere energiedragers oplevert dan we zelf in dat proces nodig hebben, kan daar een verstandig gebruik met andere afnemers voor worden gezocht, bij voorbeeld het gas- en warmteproject op Treurenburg.

In de Voorjaarsnota wordt gesteld dat zonne-energie opwekken op daken van ons eigen vastgoed een aandachtspunt is. We moeten echter ook hierbij, net als altijd, met onze voeten op de grond en in het water blijven en ons niet laten verleiden dingen alleen te doen omdat het een ideëel doel zou kunnen bereiken. Wél blijven rekenen!

Dus projecten met terugverdientijden van méér dan tien jaar moeten wel héél sterke overige argumenten hebben om in overweging te worden genomen. Als derden het beter kunnen op hun terrein dan maken we daar graag gebruik van zodat we die investeringen maatschappelijk stimuleren. Gewoon, ieder doet waar hij goed in is.

Vóór ik naar de financiën en de vooruitzichten dienaangaande overga, benadruk ik nog even twee belangrijke constatering die ook in deze Voorjaarsnota staan:

1. De inrichtingsmaatregelen voor de KRW (zoals beekontwikkeling, vismigratie en het verbinden van natuurgebieden) voeren we zó uit dat ook de kans op wateroverlast en droogte wordt verkleind.
2. We blijven werken aan de KRW inrichtingsopgave voor EVZ, NVO en beekontwikkeling en liggen qua opgave op schema.

Die constatering is belangrijk omdat wateroverlast en droogte twee gevolgen van de klimaatontwikkeling zijn waar het waterschap directe bemoeienis mee heeft en raken aan de kerntaken van een waterschap.

Het combineren van KRW-doelen met het verkleinen van de kansen op wateroverlast en droogte is een prima win-win, zeker als dat dan ook nog op schema ligt. Dáár betalen de inwoners en bedrijven hun Waterschapsbelastingen voor!

Dat brengt me bij de **financiën**.

Eerst constateert mijn fractie dat het positief is dat we over de vier jaar van deze bestuursperiode de totale kosten binnen het afgesproken kader kunnen houden. Wel wordt iedere dag duidelijker dat we ons met het aanvaarden van scenario 2 bij de Voorjaarsnota 2017 een risico op de hals hebben gehaald.

Het is goed geweest dat we hebben aangedrongen op het handhaven van de eis dat het wél betaalbaar moest blijven. Met de VVD-fractie kunnen afspraken gemaakt worden en gelukkig steunde het AB de lijn om de lasten voor burgers en bedrijven binnen de kaders te houden.

Doordat het DB er in geslaagd is de voorgaande jaren een 'saldo' van anderhalf miljoen op te bouwen, lukt het om de effecten van de plannen voor 2019 binnen het eerste kader te houden: de totale netto kosten over de gehele bestuursperiode niet meer te laten stijgen dan het totale inflatieniveau. Want over het jaar 2019 gaat het niet lukken om de begroting binnen het als tweede afgesproken kader, nl. het in enig jaar beperken van de stijging tot het CBS-inflatiecijfer te houden.

Omdat we óók hebben afgesproken geen problemen naar de toekomst te schuiven en onze opvolgers met onmogelijke opgaven op te zadelen, roept mijn fractie het DB op om bij de uitwerking van deze Voorjaarsnota in de komende begroting de aangekondigde overschrijding van bijna 1,2 miljoen zo veel als mogelijk éénjarig te laten zijn. Bij elke stijging van een begrotingspost zal de vraag moeten worden beantwoord: 'moet dit óók in de volgende jaren?'

Bij overheden, en dus ook ons waterschap, dient er steeds te worden gekeken of er niet alleen maar gestapeld wordt, maar moet ook steeds bekeken worden of er 'oud voor nieuw' kan worden toegepast.

Als er andere accenten moeten worden gelegd, is bij elke organisatie de roep direct: daar hebben we meer medewerkers voor nodig! Ook in deze voorjaarsnota staan er weer een stuk of vier vijf aangekondigd. Nergens wordt duidelijk gemaakt dat de bestaande medewerkers dat niet kunnen of waarom die gewoon moeten dóórgaan met wat ze al doen. Dát is dan dus 'stapelen'.

Juist in zo'n situatie mag er van een DB worden verwacht dat ze even op de rem trapt en eerst gaat kijken of er iets niet meer gedaan hoeft te worden of anders kan worden georganiseerd. Bij een bedrijf bepaalt vervolgens de marktpositie of die uitbreiding in de prijzen kan worden doorberekend. Een overheid verhoogt gewoon zijn belastingen. En de inwoners en bedrijven ondergaan dat gewoon.

Het is echter, als gekozen volksvertegenwoordigers, onze maatschappelijke opdracht en verantwoordelijkheid de lasten voor burgers en bedrijven zo laag als mogelijk te houden.

De vragen van de CDA-fractie in de commissie AFZ wekken wellicht de indruk dat het alleen de CDA-fractie is die de meerjarenontwikkeling in de lasten voor burgers en bedrijven zorgen baart. Ik kan u zeggen dat ik de cijfers van onze waterschapsbelastingen al sinds 2009 vrij nauwkeurig bijhoud. Het totaal van onze belastingen is van bijna 79 miljoen in 2009 gestegen tot bijna 119 miljoen in 2019; dat is een toename van ruim 50%!

Dat de berekening van de hoogte van de waterschapsbelasting voor de gemiddelde inwoner en het gemiddelde bedrijf nauwelijks te doorgronden is, is omdat het zog. 'doel-belang-profijt-beginsel' in deze systematiek nu eenmaal een belangrijke rol speelt. Het is begrijpelijk dat die inwoner of dat bedrijf ons dus aanspreekt op het totaal van die aanslag. Natuurlijk zijn er bij tijd en wijle 'bovengemiddelden' die vragen stellen over, bij voorbeeld, het aantal 'vervuilingseenheden' en het aantal bewoners van een woning.

Juist omdat dat totaal in de beleving van inwoners en bedrijven een hoofdrol speelt, houd ik dus ook die belastingprofielen steeds in de gaten. Het resultaat van alle begrotingen die zijn vastgesteld in de periode dat ik lid van dit AB mocht zijn is dat een 'meerpersoonshuishouden' bijna 46% méér betaalt, een 'middelgroot metaalbedrijf' ruim 32% en een agrarisch bedrijf zelfs ruim 66%.

Ja, het grootste deel van die toename zat in de periode tot en met 2015. Respectievelijk bijna 43%, ruim 28% en bijna 49%. Dit maakt naar ons idee nog eens duidelijk waarom het zo van belang was in het bestuursakkoord de financiële kaders op te schrijven zoals we hebben geschreven!

In deze voorjaarsnota staat onder 'inflatiecorrectie' een hartstikke interessant verhaal. Máár, wat er moet staan, staat er niet! Zoals gezegd een interessant verhaal, maar dát dit er staat omdat we bij ons financieel beleid CBS-cijfers en géén CPB- of DNB-cijfers gebruiken en dat de relevante cijfers van het CBS pas na juni gepresenteerd worden, dát staat er niet!

Natuurlijk wil je als DB bij een Voorjaarsnota toch enig houvast hebben en dat het DB dus op deze wijze een voorlopig uitgangspunt bepaalt, begrijp ik best. Maar schrijf dat dan! Als we even niet opletten gaan de verkeerde cijfers op een verkeerd moment en op een verkeerde plaats een rol spelen.

Ja, juist dáárom zei ik in het begin van mijn bijdrage dat het zo goed geweest zou zijn als het DB de kans had gegrepen om verschillende, en niet alleen deze, gemaakte opmerkingen te verwerken in tekstcorrecties en verbeteringen.

De enige manier om die aanslagen op burgers en bedrijven onder controle te houden is het sturen óp en beteugelen ván de uitgaven. En juist dáárom is er gekozen voor die CBS-inflatiecijfers en niet voor de CPB- of DNB-cijfers, immers die kloppen vrijwel nooit, want die stapelen verwachtingen en het CBS registreert de realiteit.

Zoals gezegd is het de laatste jaren, deze bestuursperiode, dankzij het sturen door het DB met die strikte formulering uit het bestuursakkoord als leidraad, gelukt de stijging van de uitgaven binnen het afgesproken kader te houden. Echter, de uitgaven voor het watersysteembeheer lijken de komende bestuursperiode toe te nemen met 11,6%.

Die zorg maakt dat mijn fractie de oproep doet om straks bij het voorstellen van de begroting elke toename nog eens extra te beoordelen op 'oud voor nieuw'.

Tot slot nog een **tekst-hobbeltje**.

Een tekst-hobbeltje dat na de commissiebehandeling hersteld had kunnen worden: Op pagina 27 staat een alinea over de tarieven van de categorie 'natuur' en waarom die stijging is zoals ie is. De laatste zin van die alinea is taalkundig fout en daardoor staat er, naar mijn bescheiden mening, complete onzin.

Het dekken van de tarieven door de inzet van reserves? Wat hier had moeten staan is dat de reserves zijn ingezet ter demping van de tariefstijging! Dát is namelijk waar egalisatiereserves voor zijn!

De VVD-fractie kan zich, rekening houdend met de gemaakte opmerkingen, vinden in deze Voorjaarsnota 2018.

Namens de VVD-fractie in waterschap Aa en Maas,
Johan van Miltenburg

's-Hertogenbosch, 6 juli 2018